

Vier haardkuilen archeozoologisch bekeken, Europark Lanaken (B) Joyce van Dijk – Archeoplan Eco – december 2022

Tijdens het archeologische onderzoek van vier haardkuilen uit een militair kamp van de 18de eeuw op het Europark te Lanaken (B) zijn 60 dierlijke skeletresten, bestaande uit 81 botfragmenten, handmatig verzameld. Het botmateriaal is bros en kruimelig en te omschrijven als matig geconserveerd. Ongeveer de helft van het botmateriaal bestaat uit niet te specificeren botsplinters (Tabel 1). Daarnaast is een deel van het botmateriaal alleen naar diergrootte in te delen; dit zijn resten van grote zoogdieren. Aangezien bij de op soort te brengen resten rond het enige grote zoogdier is, is het aannemelijk dat alle resten van groot zoogdier ook van rund afkomstig zijn.

Behalve rund is een gebitselement van een schaap of geit.

Tabel 1 Spectrum van de haardkuilen

lichaamsdeel	skeletelement	haardkuil 25		haardkuil 39		haardkuil 66		haardkuil 72		Latijnse naam			
		diersoort	Rund	Grote zoogdieren	Zoogdieren	Rund	Schaap/geit	Grote zoogdieren	Rund		Grote zoogdieren	Zoogdieren	Grote zoogdieren
kop	Gebitselement bovenkaak	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	Dentes superior
romp	Halswervel	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	Vertebra cervicalis
	Borstwervel	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	Vertebra thoracalis
	Wervel	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	Vertebra
	Rib	1	-	-	-	-	-	1	7	-	-	-	Costa
voorpoot	Schouderblad	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Scapula
	Opperarmbeen	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	Humerus
	Spaakbeen	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Radius
achterpoot	Bekken	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	Pelvis
	Dijbeen	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Femur
	Hielbeen	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	Calcaneus
overig	Pijpbeen	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	Os longum
	Niet te determineren	-	2	10	-	-	-	-	2	12	1	7	Indet.
totaal		7	3	10	5	1	1	2	11	12	1	7	

n aantal skeletelementen

De runderresten in haardkuil 25 komen uit de romp, de voorpoot en de achterpoot. Het vleesrijke schouderblad is relatief ruim vertegenwoordigd met vier fragmenten. Uit het botmateriaal is niet op te maken op welke leeftijd de runderen zijn geslacht. Het gaat echter niet om hele jonge dieren (Tabel 2). Een van de schouderbladfragmenten is grotendeels zwart verkoold en sommige delen zijn wit verbrand (gecalcineerd). Daarnaast zijn nog enkele gecalcineerde botsplinters aangetroffen. De verkleuringen van het bot geven aan dat het in aanraking is gekomen met temperaturen tussen de 400-700 °C. Dergelijke temperaturen worden bereikt met kampvuren.¹

Tabel 2 Leeftijdsbepaling van de runderresten

	tijdstop vergroeiing	element	onvergroeid	vergroeid
	in maanden		n	n
haardkuil 25	7-10	scapula dist.	-	1
haardkuil 25	12-15	radius prox	-	1
haardkuil 39	42-48	humerus prox	-	1

n aantal skeletelementen

In haardkuil 39 is naast rund ook een bovenkaakskies van een schaap of geit gevonden. De runderresten komen uit de romp, de voorpoot en de voet. Eén van de dieren is geslacht op een leeftijd ouder dan drieënhalve jaar. Een pijpbeen van een groot zoogdier is niet nader te specificeren.

In haardkuil 66 zijn alleen rompresten van rund gevonden. Een hakspoor dwars door een halswervel is mogelijk ontstaan tijdens het loshakken van de kop. De overige botresten in de haardkuil bestaan uit rompresten van groot zoogdier en botsplinters.

Haardkuil 72 bevat alleen botsplinters waarvan één is gecalcineerd.

¹ Lyman 1994, 386.

Samenvattend

De dierlijke resten in de haardkuilen bestaan vooral uit rund. Slechts één gebitselement is van een schaap of geit. Een enkel hakspoor is aanwezig op een wervel van een rund en een schouderbladfragment van rund is in aanraking geweest met (kamp)vuur.

Ook bij eerder onderzoek in het Europark te Lanaken is vastgesteld dat soortgelijke gelijktijdige haardkuilen voedselafval van vooral rund en in veel mindere mate schaap/geit bevatten.² De haardkuilen hadden hoogstwaarschijnlijk een functie als kookplaats.³ De slachtleeftijden van de runderen uit dat onderzoek liggen vooral tussen de anderhalf en twee jaar maar uit het onderhavige onderzoek is duidelijk dat ook oudere runderen (ouder dan drieënhalft jaar) zijn gegeten.

Literatuur

Dyselinck, T.A.F., 2009. Lanaken Europark. Definitief Archeologisch Onderzoek *BAAC rapport A-07.0285*.

Lyman, R.L., 1994. *Vertebrate taphonomy* Cambridge.

² Dyselinck 2009, 134–36.

³ Dyselinck 2009, 146.